

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΑΥΡΗΣ

Οι ψηφοφόροι γίνονται πιο κριτικοί

Ο ΜΕΣΟΣ Κύπριος ψηφοφόρος δείχνει να επηρεάζεται από τις τάσεις που καταγράφουν οι δημοσκοπήσεις; - Οι δημοσκοπήσεις μπορούν να ασκήσουν αρκετά διαφορετικές και συχνά αντιφατικές επιδράσεις. Μπορεί να δημιουργήσουν τάση υπέρ του κόμματος που προηγείται, αλλά να προκαλέσουν και συσπείρωση των οπαδών του κόμματος που φαίνεται ότι χάνει. Οι δημοσκοπήσεις μπορεί να επηρεάσουν ψηφοφόρους οδηγώντας τους στην αποχή, μπορεί όμως να λειτουργήσουν και ως προσκλητήριο για συμμετοχή στις εκλογές. Δεν γνωρίζουμε ποια από όλες αυτές τις επιδράσεις είναι η πιο καθοριστική. Σε τελική ανάλυση, όλες αυτές οι διαφορετικές επιδράσεις μπορεί να αλληλοεξουδετερώνονται. Βέβαια, οι δημοσκοπήσεις δεν αποτελούν κριτήριο ψήφου. Τα κριτήρια της ψήφου είναι πολύ πιο βαθιά και διαμορφώνονται στο βάθος του χρόνου.

- Ο Κύπριος ψηφοφόρος είναι σήμερα πιο ευαίσθητος στα αποτελέσματα των δημοσκοπήσεων απ' ό,τι ήταν πριν 10 χρόνια;
- Οι δημοσκοπήσεις τόσο στην Κύπρο όσο και στην Ελλάδα είναι φαινόμενο της τελευταίας δεκαετίας και η ανάπτυξη τους

Ο εκλογολόγος και πολιτικός αναλυτής Γιάννης Μαυρής έχει ενδιατρίψει στη συμπεριφορά του Κύπριου ψηφοφόρου όσο ελάχιστοι. Δεν θα ήταν υπερβολή να πούμε ότι γνωρίζει πώς ψηφίζουμε καλύτερα κι από εμάς τους ίδιους. Την ώρα που θα διαβάζονται αυτές οι γραμμές πολλοί από εμάς θα έχουν ήδη ψηφίσει κι οι υπόλοιποι θα οδεύουν προς τις κάλπες. Δεν έχω την παραμικρή αμφιβολία ότι οι πλείστες από τις εκτιμήσεις του Γιάννη Μαυρή θα επαληθευθούν. Γινόμαστε πιο κριτικοί αλλά και πιο αποστασιοποιημένοι απέναντι στα κόμματα. Ποιος μπορεί ν' αμφισβητήσει αυτή την πραγματικότητα;

σχετίζεται με τους μετασχηματισμούς που υφίσταται η πολιτική ζωή γενικά. Σχετίζεται επίσης με την ανάπτυξη των ηλεκτρονικών ΜΜΕ και την κυριαρχία της τηλεόρασης στον τρόπο μετάδοσης των εκλογών. Οι Κύπριοι ψηφοφόροι επιδεικνύουν ευαισθησία στα αποτελέσματα των δημοσκοπήσεων, αλλά αυτή η ευαισθησία πρέπει να αποδοθεί στη σχέση που διατηρούν με τα κόμματα. Οι Κύπριοι ενδιαφέρονται για τις δημοσκοπήσεις διότι ενδιαφέρονται για τα κόμματα.

- Τα κόμματά μας αξιοποιούν στον επιβαλλόμενο από τη σύγχρονη εποχή βαθμό το εργαλείο των δημοσκοπήσεων;

- Τα κόμματα αρχίζουν να αξιοποιούν αυτό το εργαλείο. Όλα τα κόμματα παρακολουθούν τις δημοσκοπήσεις, τις χρησιμοποιούν για να διαπιστώνουν τις επιπτώσεις της πολιτικής τους και να διακρίβωνουν τις τάσεις του εκλογικού σώματος. Ενίοτε οι δημοσκοπήσεις χρησιμοποιούνται και για δημιουργία εντυπώσεων. Όμως, σταδιακά αναπτύσσεται κουλτούρα χρήσης των δημοσκοπήσεων και αποδυναμώνεται η χειραγωγική αξιοποίησή τους.

- Το πόρισμα μιας τεχνοκρατικής εργασίας όπως η δημοσκόπηση, μπορεί να τύχει λαϊκίστικης και παλαιοκομματικής προσέγγισης;

- Αναμφισβήτητα υπάρχουν τέτοιες περιπτώσεις. Κυρίως, όμως, όχι από κόμματα αλλά από πρόσωπα. Η μαζική σύζευξη δημοσκοπήσεων και ΜΜΕ τις καθιστά ουσιαστικό όπλο στον πολιτικό ανταγωνισμό. Συνεπώς, υπάρχει ο πειρασμός κάποια κόμματα να χρησιμοποιήσουν δημοσκοπήσεις κατά τρόπο που να τις προβάλλουν όταν τους ωφελούν και να τις υπονομεύουν όταν δεν τους ευνοούν. Όμως, αυτά τα φαινόμενα δεν είναι πλέον ο κανόνας. Η κοινή γνώμη αξιοποιεί πια από μόνη της σωστά τις δημοσκοπήσεις.

- Το μετακινούμενο εκλογικό σώμα στην Κύπρο της δεκαετίας του '90 δεν ξεπερνούσε το 3-5% του συνόλου. Σήμερα άλλαξαν τα δεδομένα; Πόσοι εξ ημών μπορούν να μετακινηθούν εύκολα;

- Πράγματι, το μετακινούμενο εκλογικό σώμα είναι σήμερα πιο διευρυνμένο απ' ό,τι στο παρελθόν. Υπάρχει μεγαλύτερη ρευ-

στότητα από πριν κι αυτές οι εκλογές είναι χαρακτηριστικές για το ότι πρώτη φορά υπάρχει αλλαγή ατζέντας. Παρατηρείται διεύρυνση των ενδιαφερόντων της κοινής γνώμης. Για πρώτη φορά αποκτούν τέτοια θέση στην προεκλογική εκστρατεία και θέματα πέραν του εθνικού ζητήματος. Το δεύτερο στοιχείο, είναι οι ουσιαστικοί μετασχηματισμοί που έχουν επέλθει στην κυπριακή κοινωνία τα τελευταία είκοσι χρόνια. Αλλάξε η θέση της γυναίκας στην κοινωνία, αλλάξε το μορφωτικό επίπεδο του κόσμου. Οι ψηφοφόροι γίνονται πιο κριτικοί απέναντι στα κόμματα. Παρατηρείται έτσι μια χαλάρωση των κομματικών δεσμών που συνάμα αυξάνει και τις απαιτήσεις του κοινού. Βέβαια το ότι στις μέρες μας η ρευστότητα του εκλογικού σώματος είναι μεγαλύτερη δεν σημαίνει ότι στο τέλος δεν θα ενισχυθεί περαιτέρω ο δικομματισμός.

- Η ιδεολογία παίζει πλέον μικρότερο ρόλο στις κομματικές μας τοποθετήσεις απ' ό,τι έπαιζε στο παρελθόν;

- Δεν το πιστεύω. Απλώς εκείνο που εγείρεται σήμερα είναι το ζήτημα του επαναπροσδιορισμού της ιδεολογίας. Η αντίθεση Δεξιάς - Αριστεράς στην Κύπρο ήταν και παραμένει ισχυρή, έστω κι αν έχει αρθεί σε μεγάλο βαθμό η πόλωση. Βεβαίως, αυτές οι έννοιες κι αυτές οι αξίες έχουν στις μέρες μας διαφορετικό περιεχόμενο. Ωστόσο, ο ρόλος της ιδεολογίας διατηρείται.

- Το «κόμμα» των αναποφασίστων είναι αυτή τη φορά μεγαλύτερο από ποτέ προηγούμενως. Πώς πρέπει να ερμηνεύουν τα κόμματα αυτό το νέο δεδομένο;

- Κατ' αρχήν δεν πιστεύω ότι υπάρχει κόμμα αναποφασίστων. Το κόμμα των αναποφασίστων είναι μια νοητική καιτασκαυή που έχουν δημιουργήσει οι δημοσκοπήσεις. Ωστόσο, το φαινόμενο των όσων απαντούν ότι ακόμα δεν έχουν αποφασίσει τι θα ψηφίσουν υποδηλώνει αυτό που είπαμε προηγούμενως. Δηλαδή, την αυξανόμενη κριτική στάση των ψηφοφόρων απέναντι στα κόμματα. Βέβαια, η κριτική στάση δεν αφορά μόνο αυτούς που δηλώνουν αναποφασιστοί. Ενα σοβαρό ποσοστό ψηφοφόρων ψηφίζει τελικά διαφορετικά απ' ό,τι δηλώνει, προσεγγίζοντας κι αυτοί κριτικά τις εκλογές. Οι πλέον κριτικοί απέναντι στα κόμματα αλλά και οι πιο αποστασιοποιημένοι από αυτά είναι οι πιο μορφωμένοι και τα άτομα νεαρής ηλικίας.

- Η αυξανόμενη λευκή ψήφος συνδέεται με την απομυθοποίηση της πολιτικής ζωής λόγω και εξάρσης των ηλεκτρονικών ΜΜΕ;

- Κατ' αρχήν, η απομυθοποίηση της πολιτικής ζωής λόγω ΜΜΕ δεν αφορά μόνο τη λευκή ψήφο. Συνδέεται κι με τα όσα προαναφέραμε και ερμηνεύει και την δυσπιστία των πολιτών απέναντι στους πολιτικούς. Το γεγονός ότι η πολιτική σήμερα διαμεσολαβείται από την τηλεόραση κάνει πιο δύσκολη την ζωή των πολιτικών. Η λευκή ψήφος δηλώνει μίαν αντικομματική διάθεση, μια συνολι-

κή αποστασιοποίηση από τα υπάρχοντα κόμματα. Όπως έχει παρατηρηθεί σε πολλές έρευνες, οι ψηφοφόροι του λευκού είναι πολύ πιστοί στην επιλογή τους και συνειδητοί. Βέβαια το ποσοστό τους δεν είναι μεγάλο και κυμαίνεται μεταξύ 1% και 1,5%.

- Διαπιστώνετε επικοινωνιακά άλματα εκ μέρους των κυπριακών κομμάτων;

- Υπάρχουν σαφείς αλλαγές. Κατ' αρχήν, ποσοτικά, υπάρχει μεγαλύτερη χρήση μεθόδων επικοινωνίας και εκλεπτυσμένων μεθόδων επικοινωνίας. Κι αυτό συνδέεται με την τάση μετασχηματισμού και εκσυγχρονισμού των κομμάτων, που είναι υποχρεωμένα να πράξουν εξάλλου για να προλάβουν την εποχή τους. Από την άλλη, αυξάνεται και το φαινόμενο του ανταγωνισμού των προσώπων. Έχουμε τους περισσότερους υποψήφιους από κάθε άλλη φορά. Οκτώ υποψήφιοι ανταγωνίζονται για μια θέση κι αυτός είναι ο ψηλότερος δείκτης που υπήρξε ποτέ στην Κύπρο. Το γεγονός συνδέεται με την αυξανόμενη σημασία που έχουν πλέον τα πρόσωπα στην πολιτική ζωή. Η πολιτική ζωή προσωποποιείται κι αυτό σε μεγάλο βαθμό οφείλεται και στην τηλεοπτικοποίηση της πολιτικής.

- Πισωγυρίσματα, στον επικοινωνιακό τομέα, δεν υπήρξαν;

- Πάντοτε το παλιό συνυπάρχει με το καινούργιο. Το θέμα όμως είναι τι κυριαρχεί. Κι αυτή τη φορά υπερέχουν οι καινούργιες μορφές επικοινωνιακής πολιτικής. Δεν μπορεί κανείς να μιλά για υπεροχή του παλαιοκομματισμού σήμερα στην Κύπρο. Σ' αυτό το ζήτημα οι σημερινές βουλευτικές εκλογές είναι μεταβατικές. Είναι οι πρώτες εκλογές της νέας εποχής.

- Το φαινόμενο της αγελοποίησης πόσο ισχυρό είναι ακόμα μέσα στο κυπριακό εκλογικό σώμα;

- Ο όρος αγελοποίηση υποδηλώνει μια κριτική στάση απέναντι στο εκλογικό σώμα. Δεν θεωρώ ότι το κυπριακό εκλογικό σώμα στερείται κριτηρίων. Έχει κριτήρια ο Κύπριος ψηφοφόρος. Και σήμερα οι απαιτήσεις του εκλογικού σώματος από τους πολιτικούς και τα κόμματα είναι πολύ πιο αυξημένες από πριν. Τη σημερινή κατάσταση πραγμάτων στο κυπριακό εκλογικό σώμα δεν μπορεί κανείς να την ερμηνεύσει με όρους όπως η αγελοποίηση. Βέβαια η ταύτιση με τα κόμματα παραμένει ακόμα ισχυρή στην Κύπρο κι εγώ θεωρώ θετική αυτή την πραγματικότητα. Τα κόμματα είναι ένας απαραίτητος θεσμός για τη Δημοκρατία που σήμεραβάλλεται και υπονομεύεται και χρειάζεται να τον υπερασπισθούμε. Αυτό βέβαια δεν συνιστά αποδοχή των αναχρονιστικών κομμάτων.

